

НАЦІОНАЛЬНИЙ СТАНДАРТ УКРАЇНИ

МОЛОКО КОРОВ'ЯЧЕ – СИРОВИНА ТЕХНІЧНІ УМОВИ

МОЛОКО КОРОВЬЕ – СЫРЬЕ
Технические условия

RAW COW MILK
Specifications

Чинний від _____

1 СФЕРА ЗАСТОСУВАННЯ

- 1.1** Цей стандарт поширюється на коров'яче незбиране молоко-сировину (далі за текстом молоко), отримане чи завезене на територію України і призначене для переробки на молочні продукти, у т.ч. продукти дитячого харчування, сири та стерилізовані продукти.
- 1.2** Молоко отримують способом машинного доїння корів.
- 1.3** Вимоги щодо безпеки молока викладено у 5.2, 5.3, 5.7, 5.11–5.14 та розділах 6–8.

2 НОРМАТИВНІ ПОСИЛАННЯ

У цьому стандарті наведено посилання на такі нормативні документи:

ДСТУ 2212:2003 Молочна промисловість. Виробництво молока та кисло-молочних продуктів. Терміни та визначення понять

ДСТУ ISO 707:2002 Молоко та молочні продукти. Настанови з відбирання проб

ДСТУ ISO 1211:2002 Молоко. Гравіметричний метод визначання вмісту жиру (контрольний метод)

ДСТУ ISO 8968–1:2005 (IDF 20–1:2001) Молоко. Визначення вмісту азоту. Частина 1. Метод К'ельдаля

ДСТУ IDF 93A:2003 Молоко і молочні продукти. Визначання сальмонел

ДСТУ IDF 100B:2003 Молоко і молочні продукти. Визначення кількості мікроорганізмів. Метод підрахунку колоній за температури 30 °С

ДСТУ ГОСТ 30562:2003 Молоко. Визначення точки замерзання. Термісторний кріоскопічний метод

ДК 016–97 Державний класифікатор продукції та послуг

ГОСТ 12.1.004–91 ССБТ. Пожарная безопасность. Общие требования (ССБП. Пожежна безпека. Загальні вимоги)

ГОСТ 12.1.005–88 ССБТ. Общие санитарно-гигиенические требования к воздуху рабочей зоны (ССБП. Загальні санітарно-гігієнічні вимоги щодо повітря робочої зони)

ГОСТ 12.1.010–76 ССБТ. Взрывобезопасность. Общие требования (ССБП. Вибухобезпека. Загальні вимоги)

ГОСТ 12.2.003–91 ССБТ. Оборудование производственное. Общие требования безопасности (ССБП. Устаткування виробниче. Загальні вимоги безпеки)

ГОСТ 12.2.007.0–75 ССБТ. Изделия электротехнические. Общие требования безопасности (ССБП. Вироби електротехнічні. Загальні вимоги безпеки)

ГОСТ 12.2.042–91 ССБТ. Машины и технологическое оборудование для животноводства и кормопроизводства. Общие требования безопасности (ССБП. Машины та технологічне обладнання для тваринництва та кормовиробництва. Загальні вимоги безпеки)

ГОСТ 12.3.002–75 ССБТ. Процессы производственные. Общие требования безопасности (ССБП. Процеси виробничі. Загальні вимоги безпеки)

ГОСТ 17.2.3.02–78 Охрана природы. Атмосфера. Правила установления допустимых выбросов вредных веществ промышленными предприятиями (Охорона природи. Атмосфера. Правила встановлення припустимих викидів шкідливих речовин промисловими підприємствами)

ГОСТ 3624–92 Молоко и молочные продукты. Титриметрические методы определения кислотности (Молоко та молочні продукти. Титриметричні методи визначання кислотності)

ГОСТ 3625–84 Молоко и молочные продукты. Методы определения плотности (Молоко та молочні продукти. Методи визначення густини)

ГОСТ 3626–73 Молоко и молочные продукты. Методы определения влаги и сухого вещества (Молоко та молочні продукти. Методи визначення вологи та сухої речовини)

ГОСТ 5037–97 Фляги металлические для молока и молочных продуктов. Технические условия (Фляги металеві для молока та молочних продуктів. Технічні умови)

ГОСТ 5867–90 Молоко и молочные продукты. Методы определения жира (Молоко та молочні продукти. Методи визначання жиру)

ГОСТ 8218–89 Молоко. Метод определения чистоты (Молоко. Метод визначення чистоти)

ГОСТ 9218–86 Цистерны для пищевых жидкостей, устанавливаемые на автотранспортные средства. Общие технические условия (Цистерни для харчових рідин, що встановлюють на автотранспортні засоби. Загальні технічні умови)

ГОСТ 9225–84 Молоко и молочные продукты. Методы микробиологического анализа (Молоко та молочні продукти. Методи мікробіологічного аналізування)

ГОСТ 13928–84 Молоко и сливки заготавливаемые. Правила приемки, методы отбора проб и подготовка их к анализу (Молоко та вершки. Правила приймання, методи відбирання проб та готування їх до аналізування)

ГОСТ 23452–79 Молоко и молочные продукты. Методы определения остаточных количеств хлорорганических пестицидов (Молоко та молочні продукти. Методи визначання залишкових кількостей хлорорганічних пестицидів)

ГОСТ 23453–90 Молоко. Методы определения количества соматических клеток (Молоко. Методи визначення кількості соматичних клітин)

ГОСТ 23454–79 Молоко. Методы определения ингибирующих веществ (Молоко. Методи визначення інгібіторів)

ГОСТ 24065–80 Молоко. Методы определения соды (Молоко. Методи визначення соди)

ГОСТ 24066–80 Молоко. Метод определения аммиака (Молоко. Метод визначення аміаку)

ГОСТ 24067–80 Молоко. Метод определения перекиси водорода (Молоко. Метод визначення перекису водню)

ГОСТ 25101–82 Молоко. Метод определения точки замерзания (Молоко. Метод визначення точки замерзання)

ГОСТ 25102–82 Молоко. Методы определения содержания спор мезофильных анаэробных бактерий (Молоко. Методи визначення вмісту спор мезофільних анаеробних бактерій)

ГОСТ 25179–90 Молоко. Методы определения белка (Молоко. Методи визначення білка)

ГОСТ 25228–82 Молоко и сливки. Метод определения термоустойчивости по алкогольной пробе (Молоко та вершки. Метод визначення термостійкості за алкогольною пробю)

ГОСТ 26754–85 Молоко. Методы измерения температуры (Молоко. Методи визначення температури)

ГОСТ 26927–86 Сырье и продукты пищевые. Метод определения ртути (Сировина та продукти харчові. Метод визначення ртуті)

ГОСТ 26929–94 Сырье и продукты пищевые. Подготовка проб. Минерализация для определения токсичных элементов (Сировина та продукти харчові. Готування проб. Мінералізація для визначення вмісту токсичних елементів)

ГОСТ 26930–86 Сырье и продукты пищевые. Метод определения мышьяка (Сировина та продукти харчові. Метод визначення миш'яку)

ГОСТ 27752–88 Часы электронно-механические кварцевые настольные, настенные и часы-будильники. Общие технические условия (Годинники електронно-механічні кварцові настільні, настінні та годинники-будильники. Загальні технічні умови)

ГОСТ 30178–96 Сырье и продукты пищевые. Атомно-абсорбционный метод определения токсичных элементов (Сировина та продукти харчові. Атомно-абсорбційний метод визначення токсичних елементів).

3 ТЕРМІНИ ТА ВИЗНАЧЕННЯ ПОНЯТЬ

3.1 У цьому стандарті використано терміни, встановлені у ДСТУ 2212.

3.2 Нижче подано термін, вжитий у цьому стандарті та визначення по-

значеного ним поняття:

3.2.1 молоко-сировина

Молоко, з якого не вилучали і до якого не додавали ніяких речовин чи складників, але очищене від механічних домішок, охолоджене та призначене для подальшої переробки.

Примітка. Молоко-сировину можна не охолоджувати за умови його доставки на молокопереробне підприємство не пізніше ніж через 2 години після доїння.

4 КЛАСИФІКАЦІЯ

4.1 Залежно від органолептичних, фізико-хімічних та мікробіологічних показників молоко поділяють на такі гатунки:

- екстра;
- вищий;
- перший.

4.2 Коди продукції, згідно з ДК 016, наведено у додатку А.

5 ТЕХНІЧНІ ВИМОГИ

5.1 Молоко має відповідати вимогам цього стандарту.

5.2 Молоко отримують від здорових корів, які перебувають під постійним державним ветеринарно-санітарним наглядом, з благополучних щодо інфекційних захворювань господарств, за наявності дозволу служби державної ветеринарної медицини на виробництво молока.

5.3 Молоко виробляють з дотриманням санітарних та ветеринарних правил [1, 2, 3, 4] та вимог Європейської Директиви 92/46/ЕЕС [5].

5.4 За органолептичними показниками молоко має відповідати вимогам, наведеним у таблиці 1.

Таблиця 1 – Органолептичні показники молока

Показник	Характеристика
Консистенція	Однорідна рідина без осаду та пластівців Заморожувати заборонено
Смак і запах	Чистий, без сторонніх присмаків та запахів, не властивих свіжому молоку
Колір	Від білого до світло-кремового

5.5 За фізико-хімічними показниками молоко має відповідати вимогам, наведеним у таблиці 2.

5.6 У разі надходження на переробне підприємство молока, температура якого вища ніж 6 °С, його слід негайно охолодити до 6 °С і переробити не пізніше 4 годин від моменту надходження.

Таблиця 2 – Фізико-хімічні показники молока

Показник	Гатунок			Метод контролювання
	екстра	вищий	перший	
Густина, не менше ніж, кг/м ³	1028	1027		Згідно з ГОСТ 3625
Кислотність, °Т	Від 16,0 до 17,0	Від 16,0 до 18,0	Від 16,0 до 19,0	Згідно з ГОСТ 3624
Масова частка сухих речовин, %	≥ 12,2	≥ 11,8	≥ 11,5	Згідно з ГОСТ 3626
Чистота, група	I			Згідно з ГОСТ 8218
Температура молока під час надходження на молокопереробне підприємство, °С	4±2	6±2	8±2	Згідно з ГОСТ 26754
Точка замерзання, не вище ніж, °С	Мінус 0,520			Згідно з ДСТУ ГОСТ 30562
Термостійкість, не нижче групи	II		III	Згідно з ГОСТ 25228
<p>Примітка 1. Масові частки жиру та білка встановлюють під час приймання молока.</p> <p>Примітка 2. Базисні норми масових часток жиру та білка для молока-сировини наведено у додатку Б.</p> <p>Примітка 3. Температура молока, доставленого на молокопереробне підприємство не пізніше 2 годин після доїння, не регламентується.</p> <p>Примітка 4. Можна визначати або точку замерзання, або густину молока (крім умов, зазначених у 10.4).</p> <p>Примітка 5. Термостійкість визначають лише за технологічної необхідності.</p>				

5.7 За мікробіологічними показниками молоко має відповідати вимогам, наведеним у таблиці 3.

Таблиця 3 – Мікробіологічні показники молока

Показник	Гатунок			Метод контролювання
	екстра	вищий	перший	
Кількість мезофільних аеробних та факультативно-анаеробних мікроорганізмів (КМА-ФАМ), тис КУО/см ³	≤ 100	≤ 300	≤ 500	Згідно з ГОСТ 9225 або ДСТУ IDF 100В
Кількість соматичних клітин, тис/см ³	≤ 400	≤ 400	≤ 600	Згідно з ГОСТ 23453
Патогенні мікроорганізми, в тому числі бактерії роду Сальмонела, в 25 см ³	Не дозволено			Згідно з 10.13

5.8 Для виробництва продуктів дитячого харчування використовують молоко гатунків екстра та вищого. Можна використовувати молоко першого гатунку за умови, якщо кількість соматичних клітин у ньому не перевищує 500

тис/см³.

Для виробництва продуктів дитячого харчування використовують молоко термостійкості не нижче другої групи.

Для виробництва твердих сирів використовують молоко всіх гатунків, яке задовольняє такі умови:

- кількість соматичних клітин, не перевищує 500 тис/см³;
- за сичужно-бродильною пробою належить не нижче ніж до другого класу;
- кількість спор мезофільних анаеробних бактерій, здатних зброджувати лактати, не перевищує, КУО/см³:
  - для сирів з високою температурою другого нагрівання – 2;
  - для сирів з низькою температурою другого нагрівання – 10.

5.10 Для виробництва стерилізованих продуктів використовують молоко термостійкості не нижче другої групи.

5.11 У молоці не повинно бути інгібіторів (мийно-дезінфікуючих засобів, консервантів, формаліну, соди, аміаку, перекису водню, антибіотиків).

5.12 Вміст токсичних елементів у молоці не повинен перевищувати рівні, передбачені обов'язковим переліком [6] та наведені в таблиці 4.

Таблиця 4 – Гранично допустимі рівні вмісту токсичних елементів (у міліграмах на кілограм продукту)

Токсичний елемент	Гранично допустимий рівень	Метод контролювання
Свинець	0,1 (0,05)	Згідно з ГОСТ 30178
Кадмій	0,03 (0,02)	Згідно з ГОСТ 30178
Миш'як (арсен)	0,06	Згідно з ГОСТ 26930
Ртуть	0,005	Згідно з ГОСТ 26927
Мідь	1,0	Згідно з ГОСТ 30178
Цинк	5,0	Згідно з ГОСТ 30178

Примітка. В дужках вказано гранично допустимий рівень токсичних елементів у молоці, призначеному для виробництва продуктів дитячого харчування.

5.13 Вміст в молоці афлатоксину М₁, антибіотиків, пестицидів і гормональних препаратів повинен відповідати вимогам обов'язкового переліку [6], МБВ № 5061 [7] та ДСанПіН 8.8.1.2.3.4–000 [8].

5.14 Вміст радіонуклідів у молоці не повинен перевищувати допустимі рівні, передбачені обов'язковим переліком [6] та ДГН [9]: ¹³⁷Cs – 100 Бк/кг, ⁹⁰Sr – 20 Бк/кг.

6 ВЕТЕРИНАРНО-САНІТАРНІ ВИМОГИ ЩОДО ВИРОБНИЦТВА ТА ЗАКУПІВЛІ МОЛОКА

6.1 Виробництво молока для цілей цього стандарту має здійснюватись на доїльному обладнанні та у приміщеннях, призначених для доїння, охолодження і зберігання молока, сконструйованих та розташованих у такий спосіб, щоб

зменшити ризик забруднення молока.

6.2 Приміщення для зберігання молока мають бути захищеними від шкідників та відокремленими від приміщень, де утримуються тварини.

6.3 Процес отримання молока (доїння корів) для цілей цього стандарту має проводитися з дотриманням усіх гігієнічних вимог.

6.4 Отримання молока (доїння) та/або його обробляння здійснюється працівниками у чистому спецодязі, які дотримуються високого рівня особистої гігієни та регулярно проходять медичний огляд.

6.5 Обладнання для перевезення молока (цистерни, бідони, фляги, тощо) слід мити та дезінфікувати після кожного перевезення. У разі, якщо проміжок часу між вивантаженням та наступним завантаженням молока дуже короткий, обладнання слід мити і дезінфікувати щонайменше раз на день [10].

6.6 Пункти закупівлі молока від тварин, які утримуються у приватних підсобних господарствах, мають відповідати ветеринарним та санітарним вимогам № 337/6625 [11].

7 ВИМОГИ БЕЗПЕКИ

7.1 Виробництво молока має відповідати вимогам безпеки, встановленим ГОСТ 12.2.042, ГОСТ 12.3.002.

7.2 Виробниче устаткування за показниками безпеки має відповідати вимогам ГОСТ 12.2.003.

7.3 Електробезпека має відповідати вимогам ГОСТ 12.2.007.0.

7.4 Вибухова безпека має відповідати вимогам ГОСТ 12.1.010.

7.5 Пожежна безпека має відповідати вимогам ГОСТ 12.1.004.

8 ВИМОГИ ОХОРОНИ ДОВКІЛЛЯ

8.1 Повітря робочої зони і виробничих приміщень має відповідати вимогам ГОСТ 12.1.005.

8.2 Викиди в атмосферу контролюють згідно з вимогами ГОСТ 17.2.3.02 та ДСП 201 [12].

8.3 Стічні води від виробництва молока підлягають очищенню згідно з СанПіН № 4630 [13].

8.4 Охорона ґрунту від забруднення побутовими та промисловими відходами здійснюється відповідно до СанПіН № 42–128–4690 [14].

9 ПРАВИЛА ЗБЕРІГАННЯ ТА ТРАНСПОРТУВАННЯ

9.1 Зберігання

9.1.1 Умови зберігання молока у виробників мають відповідати вимогам «Санитарных и ветеринарных правил для молочных ферм колхозов, совхозов и

подсобных хозяйств» [1] і ГСТУ 46.069 [15].

9.1.2 Загальна тривалість зберігання молока з моменту його отримання у господарстві до здавання на переробне підприємство не повинна перевищувати:

- 24 год – за температури охолоджуючого середовища не вище ніж 4 °С,
- 18 год – за температури охолоджуючого середовища не вище ніж 6 °С,
- 12 год – за температури охолоджуючого середовища не вище ніж 8 °С.

9.2 Транспортування

9.2.1 Транспортування молока проводять усіма видами транспорту відповідно до чинних правил перевезень продуктів, що швидко псуються, на певному виді транспорту.

9.2.2 Молоко транспортують у автоцистернах згідно з ГОСТ 9218, флягах згідно з ГОСТ 5037 чи в інших ємностях, дозволених центральним органом виконавчої влади у сфері охорони здоров'я для контакту з харчовими продуктами.

9.2.2.1 Цистерни та фляги з молоком слід щільно закривати кришками з прокладками із харчової гуми чи іншого матеріалу, дозволеного центральним органом виконавчої влади у сфері охорони здоров'я для контакту з харчовими продуктами, та опломбовувати.

9.2.3 Під час транспортування температура молока не повинна підвищуватися більше ніж на 2 °С.

10 МЕТОДИ КОНТРОЛЮВАННЯ

10.1 Відбирання проб молока і готування їх до контролювання проводять згідно з ГОСТ 13928 та/або ДСТУ ISO 707.

10.2 Консистенцію та колір визначають візуально, смак і запах – органолептично.

10.3 Густина визначають згідно з ГОСТ 3625.

10.4 Кислотність визначають згідно з ГОСТ 3624.

10.5 Масову частку сухих речовин визначають згідно з ГОСТ 3626.

10.6 Ступінь чистоти визначають згідно з ГОСТ 8218.

10.7 Температуру визначають згідно з ГОСТ 26754, тривалість зберігання молока визначають згідно з ГОСТ 26272 або ГОСТ 27752, або ГОСТ 29330.

10.8 Точку замерзання визначають згідно з ДСТУ ГОСТ 30562 або ГОСТ 25101.

10.9 Термостійкість визначають згідно з ГОСТ 25228.

10.10 Масову частку жиру визначають згідно з ГОСТ 5867 або ДСТУ ISO 1211.

10.11 Масову частку білка визначають згідно з ГОСТ 23327 чи ГОСТ 25179, або ДСТУ ISO 8968–1 (IDF 20–1).

10.12 КМАФАМ визначають згідно з ГОСТ 9225 або ДСТУ IDF 100В.

10.13 Перевірку на відсутність бактерій роду Сальмонела здійснюють державні лабораторії ветеринарної медицини з використанням методів, затверджених у встановленому порядку, або згідно з ДСТУ IDF 93А.

10.14 Кількість соматичних клітин визначають згідно з ГОСТ 23453.

10.15 Сичужно-бродильну пробу визначають згідно з ГОСТ 9225.

10.16 Кількість спор мезофільних анаеробних бактерій, здатних зброджувати лактати, визначають згідно з ГОСТ 25102.

10.17 Наявність інгібіторів визначають згідно з ГОСТ 23454.

10.18 Наявність соди визначають згідно з ГОСТ 24065.

10.19 Наявність аміаку визначають згідно з ГОСТ 24066.

10.20 Наявність перекису водню визначають згідно з ГОСТ 24067.

10.21 Визначення масової частки токсичних елементів проводять згідно з: свинцю – ГОСТ 30178, кадмію – ГОСТ 30178, миш'яку – ГОСТ 26930, ртуті – ГОСТ 26927, міді – ГОСТ 30178, цинку – ГОСТ 30178; готування проб проводять згідно з ГОСТ 26929.

10.22 Вміст афлатоксину М₁ визначають згідно з № 4082 [16], антибіотиків – згідно з № 3049 [17] та/або І.10.10.1.7–067 [18], пестицидів – згідно з ГОСТ 23452, гормональних препаратів – згідно з МР № 2944 [19], МР № 3208 [20].

10.23 Радіонукліди визначають згідно з: стронцій-90 – МВ № 5778 [21], цезій-137 – МВ № 5779 [22].

10.24 Дозволено використовувати стандартні методи, методики та прилади, які за своїми метрологічними і технічними характеристиками задовольняють вимоги цього стандарту та мають відповідне метрологічне забезпечення згідно з чинним законодавством України.

11 ПРАВИЛА ПРИЙМАННЯ

11.1 Молоко приймають партіями згідно з ГОСТ 13928 та з дотриманням правил [23] та/або інструкції [24].

11.2 Кожна партія молока супроводжується документом, що підтверджує його відповідність цьому стандарту і дозволом центрального органу виконавчої влади у сфері ветеринарної медицини на реалізацію молока.

11.3 З метою перевірки якості молока на відповідність вимогам цього стандарту здійснюють приймальний та періодичний контроль.

11.3.1 Під час приймального контролювання визначають масу нетто кожної партії молока згідно з РД 10–02–02–8 [25], його органолептичні показники, густину або точку замерзання, кислотність, чистоту, температуру, масову частку жиру, масову частку білка, тривалість зберігання до моменту переробки.

11.3.2 Кожна партія молока, призначена для виробництва продуктів дитячого харчування чи стерилізованих продуктів, має досліджуватися на термостійкість.

11.3.3 Періодично (один раз на 10 днів) контролюють масову частку сухих речовин, КМАФАМ, кількість соматичних клітин та наявність інгібіторів.

11.3.4 Інгібітори та КМАФАМ визначають у паралельних пробах молока досліджуваного зразка одночасно.

У разі неоднозначності отриманих результатів проводять повторне відбирання подвійної кількості молока тієї ж партії. Якщо повторне випробування підтвердило наявність інгібіторів у молоці, то таке молоко не підлягає прийман-

ню та не може використовуватися для харчових цілей.

11.3.5 Молоко, призначне для виробництва твердих сирів, досліджують не рідше ніж раз на 10 днів на сичужно-бродильну пробу та кількість спор мезофільних анаеробних бактерій, здатних зброджувати лактати.

11.4 У разі підозри на фальсифікацію молока домішками води проводять дослідження молока за точкою замерзання.

11.5 Наявність патогенних мікроорганізмів, у тому числі бактерій роду Сальмонела, досліджують у порядку державного санітарного нагляду санітарно-епідеміологічними станціями з періодичністю, затвердженою у встановленому порядку.

11.6 Вміст токсичних елементів, пестицидів і антибіотиків досліджують один раз на півроку, афлатоксину М₁ – раз на рік, радіонуклідів – раз на квартал, згідно з обов'язковим переліком [4].

12 ГАРАНТІЇ ВИРОБНИКА

12.1 Виробники молока гарантують відповідність незбираного сирого коров'ячого молока вимогам цього стандарту.

12.2 Молокопереробні підприємства гарантують дотримання вимог цього стандарту під час приймання молока.

12.3 Тривалість зберігання молока – згідно з 9.1 цього стандарту.

ДОДАТОК А
(довідковий)

КОДИ ПРОДУКЦІЇ

Таблиця А. 1 – Коди продукції

Назва продукції	Код ДКПП
Молоко корів молочного стада	01.21.20.100
Молоко корів м'ясного стада	01.21.20.200

Додаток Б
(довідковий)

**БАЗИСНІ НОРМИ МАСОВИХ ЧАСТОК ЖИРУ ТА БІЛКА
ДЛЯ МОЛОКА-СИРОВИНИ**

Б.1 Базисні норми для молока: масова частка жиру – 3,4 % та масова частка білка – 3,0 %, затверджуються у встановленому порядку і беруться до уваги тільки для визначення закупівельної ціни.

Примітка. Базисні норми масової частки жиру і білка в молоці розробляються і затверджуються центральним органом виконавчої влади з питань аграрної політики разом із центральним органом виконавчої влади у сфері технічного регулювання та споживчої політики [26].

Додаток В
(довідковий)

БІБЛІОГРАФІЯ

1 Санитарные и ветеринарные правила для молочных ферм совхозов и подсобных хозяйств (Санітарні і ветеринарні правила для молочних ферм радгоспів і підсобних господарств), 1986

2 Санитарные правила по уходу за доильными установками и молочной посудой, контролю их санитарного состояния и санитарного качества молока (Санітарні правила по догляду за доїльними установками і молочним посудом, контролю їх санітарного стану і санітарної якості молока), затверджені Держагропромом СРСР 1986 р. № 326.

3 № 336/6624 «Ветеринарні та санітарні вимоги до особистих підсобних господарств населення-виробників сирого товарного молока», затверджені наказом Державного департаменту ветеринарної медицини України 21.03.2002 № 17, зареєстровані в Міністерстві юстиції України 05.04.2002 р.

4 ВСП «Ветеринарно-санітарні правила для молочних ферм, які реалізують молоко за прямими зв'язками або у вільний продаж», затверджені Головним державним інспектором ветеринарної медицини України 21.06.94

5 Директива Ради 92/46/ЕЕС від 16 червня 1992 р. «Про встановлення медико-санітарних правил виробництва і розміщення на ринку сирого молока, молока, підданого тепловій обробці і продуктів на молочній основі»

6 Обов'язковий мінімальний перелік досліджень сировини, продукції тваринного та рослинного походження, комбікормової сировини, комбікормів, вітамінних препаратів та ін., які слід проводити в державних лабораторіях ветеринарної медицини і за результатами яких видається ветеринарне свідоцтво (ф-2), затверджений наказом Державного департаменту ветеринарної медицини Міністерства аграрної політики України від 03.11.1998 № 16; з урахуванням змін, затверджених наказом Державного департаменту ветеринарної медицини Міністерства аграрної політики України від 27.09.2004 № 107

7 МБВ № 5061–89 Медико-биологические требования и санитарные нормы качества продовольственного сырья и пищевых продуктов (Медико-біологічні вимоги і санітарні норми якості продовольчої сировини та харчових продуктів), затверджені МОЗ СРСР від 01.08.89 № 5061

8 ДСанПіН 8.8.1.2.3.4–000–2001 Допустимі дози, концентрації, кількості та рівні вмісту пестицидів у сільськогосподарській сировині, харчових продуктах, повітрі робочої зони, атмосферному повітрі, воді водоймищ, ґрунті, затверджені МОЗ України від 20.09.2001 № 137

9 ДГН – Державні гігієнічні нормативи «Допустимі рівні вмісту радіонуклідів ^{137}Cs та ^{90}Sr у продуктах харчування та питній воді», затверджені 03.05.2006 наказом Міністерства охорони здоров'я України № 256 та зареєстровані в Міністерстві юстиції України 17.07.2006 за № 845/12719

10 Инструкция по санитарной обработке оборудования на предприятиях молочной промышленности, утвержденная заместителем Министра мясной и молочной промышленности СССР 28.04.78.

11 № 337/6625 «Ветеринарні та санітарні вимоги до пунктів закупівлі молока від тварин, які утримуються в особистих підсобних господарствах населення», затверджені наказом Державного департаменту ветеринарної медицини України від 21.03.2002 № 18, зареєстровані в Міністерстві юстиції України 05.04.2002 р.

12 ДСП 201–97 Державні санітарні правила охорони атмосферного повітря населених місць (від забруднення хімічними і біологічними речовинами), затверджені МОЗ України від 09.07.97 № 201.

13 СанПиН 4630-88 Санитарные правила и нормы по охране поверхностных вод от загрязнения (Санітарні правила і норми по охороні поверхневих вод від забруднення), затверджені МОЗ СРСР від 04.07.88 № 4630.

14 СанПиН 42–128–4690–88 Санитарные правила содержания территорий населенных мест (Санітарні правила утримання територій населених місць), затверджені МОЗ СРСР від 05.08.88 № 4690.

15 ГСТУ 46.069–2003 Молоко коров'яче незбиране. Первинне оброблення, зберігання і транспортування. Основні вимоги

16 № 4082–86 Методические указания по обнаружению, идентификации и определению содержания афлатоксинов в продовольственном сырье и пищевых продуктах при помощи высокоэффективной жидкостной хроматографии (Методичні вказівки з виявлення, ідентифікації та визначення вмісту афлатоксинів у продовольчій сировині та харчових продуктах за допомогою високоефективної рідинної хроматографії), затверджені МОЗ СРСР від 20.03.86

17 № 3049–84 Методические указания по определению остаточных количеств антибиотиков в продуктах животноводства (Методичні вказівки з визначення залишкових кількостей антибіотиків у продуктах тваринництва), затверджені МОЗ СРСР від 29.06.84 № 3049.

18 І 10.10.1.7–067–2000 Якісне визначення наявності антибіотиків і сульфаніламідних речовин у молоці і молочних продуктах за допомогою «Дельва-тесту», затверджено Постановою Головного державного санітарного лікаря України 20.12.2000, № 67.

19 МР № 2944–83 Методические рекомендации по определению химическим методом остаточных количеств диэтилстильбэстрола в продуктах животноводства (Методичні рекомендації з визначення хімічним методом залишкових кількостей діетілстильбестрола в продуктах тваринництва), затверджені МОЗ СРСР від 09.12.83 № 2944.

20 МР № 3208–85 Методические рекомендации по определению химическим методом остаточных количеств эстрадиола–17β в продуктах животноводства (Методичні рекомендації з визначення хімічним методом залишкових кількостей естрадіола–17β в продуктах тваринництва), затверджені МОЗ СРСР від 17.01.85 № 3208.

21 МВ № 5778–91 Методические указания. Определение в пищевых продуктах

стронція-90 (Методичні вказівки. Визначення у харчових продуктах стронцію-90), затверджені МОЗ СРСР від 04.01.91.

22 МВ № 5779–91 Методические указания. Определение в пищевых продуктах цезия-137 (Методичні вказівки. Визначення у харчових продуктах цезію-137), затверджені МОЗ СРСР від 04.01.91.

23 Правила ветеринарно-санітарної експертизи молока і молочних продуктів та вимоги щодо їх реалізації, затверджені наказом Державного департаменту ветеринарної медицини України від 20.04.2004 № 49 та зареєстровані у Міністерстві юстиції України 07.05.2004 за № 579/9178

24 Инструкция о порядке проведения государственных закупок (сдачи и приемки) молока и молочной продукции (Інструкція про порядок проведення державної закупівлі (здавання та приймання) молока і молочної продукції), затверджена Держагропромом СРСР, 1988 р.

25 РД 10–02–02–8–87 Методика определения массы молока коровьего, заготавливаемого при приемке (Методика визначення маси молока коров'ячого, що заготовляється під час приймання).

26 Закон України “Про молоко та молочні продукти” № 1870–IV.

УКНД 67.100.10

Ключові слова: вимоги безпеки, гарантії виробника, зберігання, класифікація, методи контролювання, молоко коров'яче-сировина, правила приймання

Заступник директора
з наукової роботи

І.О.Романчук

Керівник розробки,
завідувач лабораторії розробки
державних стандартів

Н.Г.Левитська

Відповідальний виконавець,
науковий співробітник лабораторії
розробки державних стандартів

О.Б.Козаченко